ויעבירנה ארבע אמות ברשות הרבים. קשה אמאי לא קאמר ויוציאנה מרשות היחיד לרשות הרבים דאורחא דמילתא הוי טפי ויש לומר דמרבי״י לרבי״ר לא טעו אינשי[א] אבל זימנין שהמגילה קיימת כבר ברשות הרבים ויעבירנה ארבע אמות בגווה ועי״ל [ב] דלהכי לא נקט מרשות היחיד לרשות הרבים לפי [שלפעמים] שאין שם חיוב חטאת [ג] (כיון) שלא היתה עקירה רחשונה לשם כך כגון המפנה חפליס מחוץ לזוית ונמלך עליהן לחוליאן דפטור [ד] מהאי טעמא (שבת דף ה:).[ג] **ויעבירנה ארבע אמות ברשות הרבים**[ד]. אבל מילה בשבת אין לדחות דהא חמירא [ה] שכן נכרתו עליה י״ג בריתות וגם אין אדם מל אלא אם כן הוי בקי דסכנה יש בדבר אך נשאל לר״י הלוי איך מוקעין במולאי יום הכפורים והלא אסור לעשות מלאכה [ו] עד שיבדיל ותו שמא יבא אצל בקי כדחיישינן בר״ה שאל בשבת ואם כן היה לו למיחש להאי גזירה ותירץ דמשום דתקיעה שופר חכמה ואין מלאכה וגם לא חיישינן שמא יבא אצל בקי דמשום תקיעה אחת [ז] שאינה אלא משום זכר ליובל לא אטריך כולי האי כראש השנה דאורייתא היא ולריך שלשים קולות ורגינו שמואל אומר דזוקא בשבת ובר״ה דאם מעבירו ארבע אמות ברשות הרבים אינה איסורא דאורייתא בהא ודאי יש לחוש אבל במולאי יום״כ דאפילו אם מעבירו ד׳ אמות ברשות הרבים לא הוי אלא איסור דרבנן בהא ודאי לא גזר דהוי גזירה לגזירה:

ורב יוסף אמר מפני שעיניהם של עניים נשואות למקרא מגילה.

ע״כ ל״ל דרב יוסף לא פליג אטעמיה דרבה דהא גבי שופר ולולב ליכא טעמא אחרינא מכל מקום קאמר הכא טעמא אחרינא משום דאיכא נפקותא מיהא במקדש דליכא שבות ואפ״ה אסור משום האי סברא דקאמר רב יוסף:

הוה

מסורת הש״ס

עין משפט נר מצוה

כב א ב מיי׳ פ״ז מהלכות מגילה הלכה יד:

כג ג מיי׳ שם הלכה יג טוש״ע ת״ח סימן תרפח סעיף ו:

כד ד ה מיי׳ פ״ג שם הלכה יד טוש״ע שם שם:

מוסף רש״י

אימתי. מקדימים, במקום שנכנסים בשני ובחמישי. במקום שבת דין קבוע והכפרים נכנסים שם ליום הדין כשם לשם הדיין, אבל במקום שאין נכנסים. דהך הקדמה לאו קולא היא לכפרים, אין קורין אותה אלא בזמנה (לעיל ב:). זמנו של זה לא זמנו של זה. זמנו של מוקפין לאו זמנו של פרזים (לעיל ב.). ויעבירנה ארבע אמות ברשות הרבים. הוא הדין דמלי לעימור ויוציא מרשות היחיד לרשות הרבים, אלא שבחוב מקומות ועניינים אמרינן יש לחוש להבערת ארבע אמות ואין לחוש להוצאה, כגון אם בקרפף או בגינה, אלין כאן איסור הוצאה דאורייתא ויש כאן איסור הבערה בהש״ל, או הגבילו על מנת ליטלו ולא להוציאו ונמלך להוציאו פטור משום הוצאה אם לא עמד לפוש בינתים כדאמרינן במסכת שבת (שובה מג.).

רבינו חננאל

אבל מיום הכניסה ליום הכניסה לא דחינן. ותריצנה להא דר׳ חנינא, חכמים הקלו על הכפרים שיהו מקדימין ליום הכניסה מפני שמספקין מים ומזון לאחיהם שבכרכים. וכן תנא דבי שמואל. ואקשינן הלא עזרא אחר שבאו ובנו הבית תיקן קריאת התורה בשני ובחמישי ובמנחה בשבת, ובימי מרדכי ואסתר שהיו בימי כנסת הגדולה [נ״א: ובימי כנסת הגדולה שהיו בימי מרדכי ואסתר] לא היתה תקנה זו ואין שם עדיין יום הכניסה, ואיך אמרה משנתינו אלא שהכפרים מקדימין ליום הכניסה. ומצאנו בתלמוד ארץ ישראל כך, ובי מרדכי ואסתר מתקינין סמניהן, כדאמרן להיותם מקדימין ליום הכניסה, על מה שעזרא עתיד לתקן יום כניסה להיות קורין בספר תורה בשני ובחמישי. ואמר ר׳ מנא מי שסידר את המשנה סמכה למקרא משפחה ומשפחה מדינה ומדינה עיר ועיר. [מתני] כיצד חל להיות בשני בפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום ומוקפין חומה למחר. **ירושלמי** כל הני דתנינן חל להיות, בארבסר אגן קיימין. אמר ר׳ יוסי מתניתה אומ׳ כן ומוקפת חומה למחר. אמר ר׳ יוסי לית כאן חל להיות בשיני בשבת דאם כן מיקלע צומא רבה בחד בשבא, וכן אם חל י״ד (באחד) בשבת מיקלע צומא רבה ערב שבת. ואף על גב דאם חל (ד״ד) [י״ד] באדר להיות בשיני בשבת יבא פסח בד׳, לא הבאה המשנה להזכיר שחלו ממש אלא סידור יומי נקט, והכי קאמר אילו חל להיות בשיני אין מקדימין וקורין בחמישי ואף על גב שלא חל לעולם. חל להיות בשלישי כפרים קורין בי״ג חל להיות ברביעי כפרים קורין בי״ד חל להיות בחמישי קורין בחמישי, מיום הכניסה ליום הכניסה לא דחינן. חל להיות בערב שבת כפרים קורין בי״ג. חל להיות בשבת כפרים ועיירות גדולות קורין בי״ב. חל להיות באחד בשבת כפרים קורין בי״א. ואקשינן ומאי שנא מעיקרא נקיט סידורא דיוחא כו׳, כדתנן מגילה נקראת באחד עשר ב״י ו״ג ב״ד ובט״ו. פירוש נקיט תנא בי״א לחודש בי״ב לחודש בי״ג לחדש כסדר החדש ואחר כך שנה חל להיות בשני בשלישי ברביעי בחמישי (ו)בששי בשבת באחד בשבת. ופרקינן איידי דמיתפכין ליה נקיט סידורא דיומי. פירוש אילו ששנא התנא סדר ימי החדש ושנה חל להיות י״ד באדר באחד בשבת כפרים מקדימין בחמישי ליום הכניסה שהוא אחד עשר לחדש, חל להיות יום רביעי (י״ד) [כפרים] קורין בשני ב״י״ב, ואם חל להיות בשלישי קורין הכפרים ביום הכניסה שהוא י״ג לחדש, הנה נמצאו הימים מתחפכים מאחד בשבת ליום רביעי ומיום רביעי יחזור ליום שלישי, וכן בשבת ובערב שבת כסדר הזה, לפיכך אחז סדר הימים של שבוע. מני מתניתין

מוסף תוס׳

א. דמרה״י לר״ה אית ליה הכירא וליכא למיגזר. ר״ה כט: תוד״ה שמא. שיש היכרא בפתח ובבפרפי החצר. ביצה יח. תוד״ה שמא. ב. אם לא עמד לפוש בינתים. מוקה מג. תוד״ה ועעירנו. ג. וטעם זה לא יתכן דבגי׳ העברה נמי אם מתחילה נטלו על מנת שלא להעבירו ארבע אמות אע״פ שהעבירו אחרי כן לא מיחייב אם לא עמד לפוש בינתים. שם. ד. ויש שמקשים במילה נמי אמאי לא גזרינן שמא יעביר הקטן ד׳ אמות ברשות הרבים לפי שאין הכל בקיאין בה ואמאי דחי שבת דדרשינן ביום השמיני ואפ״ה בשבת. ר״ל. מלוקט הכ״ן.

רבינו חננאל (המשך)

דקתני שאם חל ארבעה עשר להיות בערב שבת כפרים מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות ומוקפות חומה קורין בערב שבת. אר רבי אר ר׳ יוסי. רבי דתניא רבי אומר אומר אני לא שידחו עיירות ממקומן, אלא אלו ואלו, עיירות גדולות ומוקפות חומה, קורין בערב שבת. ר׳ יוסי מאי היא, דתניא חל להיות בערב שבת כול׳, ר׳ יוסי אומר אומר אני לא שיקדמו מוקפות לעיירות אלא מוקפות ועיירות קורין בו ביום. דרבריהן פשוטין הן. ואקשינן וסבר רבי לא ידחו עיירות ממקומן, והתניא חל להיות בשבת כפרים מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות קורין בערב שבת ומוקפות חומה למחר ביום ראשון, רבי אומר אומר אני הואיל ונדחו עיירות מיום י״ד ידחו ליום הכניסה. ופרקינן הכי

מסורת הש״ס

ה) [לעיל ב: לקמן ה.], ו) [לקמן יט.], ז) [תוספתא פ״ג], ד) [לעיל ב.], ח) [תוספתא פ״ג], ט) [לקמן ה.], י) פסחים קט. סוכה מב: ר״ה כט: [ביצה יח:], יא) [ביצה יח:] גם בשאילתות וכו׳ ריש״ף ולא״ש גם מהרש״א מוסק זה], יב) [ע׳ תוס׳ ר״ה כט: ד״ה שמא ותוס׳ סוכה מג. ד״ה ועעירנו ותוס׳ ביצה יח.], יג) ל״ל כגון, יד) [יומא ה:],

תורה אור השלם

1. לְקַיֵּם עָלֵיהֶם לִהְיוֹת עֹשִׂים אֵת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְאֵת יוֹם חֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה: אסתר ט כא

גליון הש״ס

תוס׳ ד״ה ועעירנה כו׳ עד שיבריל. עי׳ שבת דף קנ ע״ב: **בא״ד שאינה אלא** בו׳. עי׳ שבת דף קיד ע״ב תוס׳ ד״ה ואמאי ליתקע:

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה סילולא וכו׳ חל להיות בשבת כפרים מקדימין ליום הכניסה הרי י״ב:

מוסף תוס׳

א. דמרה״י לר״ה אית ליה הכירא וליכא למיגזר. ר״ה כט: תוד״ה שמא. שיש היכרא בפתח ובבפרפי החצר. ביצה יח. תוד״ה שמא. ב. אם לא עמד לפוש בינתים. מוקה מג. תוד״ה ועעירנו. ג. וטעם זה לא יתכן דבגי׳ העברה נמי אם מתחילה נטלו על מנת שלא להעבירו ארבע אמות אע״פ שהעבירו אחרי כן לא מיחייב אם לא עמד לפוש בינתים. שם. ד. ויש שמקשים במילה נמי אמאי לא גזרינן שמא יעביר הקטן ד׳ אמות ברשות הרבים לפי שאין הכל בקיאין בה ואמאי דחי שבת דדרשינן ביום השמיני ואפ״ה בשבת. ר״ל. מלוקט הכ״ן.

למימרא דתקנתא דכרכין הוי והתנן חל להיות בשני בכפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום ואם איתא ליקדמו ליום הכניסה הוו להו עשרה ועשרה לא תקינו רבנן ת״ש חל להיות בחמישי בכפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום ואם איתא ליקדמו ליום הכניסה דאחד עשר הוא מיום הכניסה ליום הכניסה לא דחינן תא שמע א״ר יהודה [ט] אימתי במקום שנכנסים בשני ובחמישי אבל מקום שאין נכנסים בשני ובחמישי אין קורין אותה אלא בזמנה ואי סלקא דעתך תקנתא דכרכין היא משום דאין נכנסים בשני ובחמישי מפסדי להו לכרכין לא תימא כדי שיספקו מים ומזון אלא אימא מפני [י] שמספקים מים ומזון לאחיהם שבכרכין: ביצד חל להיות בשני בשבת כפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום וכו׳: מאי שנא רישא דנקט סידורא דירחא ומאי שנא סיפא דנקט סידורא דיומי איידי דמיתהפכי ליה נקט סידורא דיומי: חל להיות בע״ש וכו׳: מתני׳ מני אי רבי אי רבי יוסי מאי רבי דתניא חל להיות בע״ש כפרים ועיירות גדולות מקדימין ליום הכניסה ומוקפין חומה קורין בו ביום ר׳ אומר אומר אני לא ידחו עיירות ממקומן [א]אלא אלו ואלו קורין בו ביום מאי טעמא דת״ק דכתיב [ב]בכל שנה ושנה מה כל שנה ושנה עיירות קודמות למוקפין אף כאן עיירות קודמות למוקפין ואימא בכל שנה ושנה מה כל שנה ושנה אין נדחין עיירות ממקומן אף כאן לא ידחו עיירות ממקומן שאני הכא דלא אפשר ורבי מ״ט בכל שנה ושנה מה כל שנה ושנה אין עיירות נדחין ממקומן אף כאן לא ידחו עיירות ממקומן ואימא בכל שנה ושנה מה כל שנה ושנה עיירות קודמות למוקפין אף כאן נמי עיירות קודמות למוקפין שאני הכא דלא אפשר מאי ר׳ יוסי דתניא [ג]חל להיות בערב שבת מוקפין וכפרים מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות קורין בו ביום רבי יוסי אומר אין מוקפין קודמין לעיירות אלא אלו ואלו קורין בו ביום מ״ט דתנא קמא דכתיב בכל שנה ושנה מה כל שנה ושנה עיירות בארבעה עשר וזמנו של זה לא זמנו של זה אף כאן עיירות בארבעה עשר וזמנו של זה לא זמנו של זה ואימא בכל שנה ושנה מה כל שנה ושנה אין מוקפין קודמין לעיירות אף כאן אין מוקפין קודמין לעיירות שאני הכא דלא אפשר מ״ט דר׳ יוסי בכל שנה ושנה מה כל שנה ושנה אין מוקפין קודמין לעיירות אף כאן אין מוקפין קודמין לעיירות ואימא בכל שנה ושנה מה כל שנה ושנה [ד]זמנו של זה אף כאן זמנו של זה לא זמנו של זה שאני הכא דלא אפשר וסבר רבי עיירות לא דחינן ליום הכניסה והתניא [ה]חל להיות בשבת כפרים מקדימין ליום הכניסה [ו]ועיירות גדולות קורין בע״ש ומוקפות חומה למחר [ז]ר׳ אומר אומר אני הואיל ונדחו עיירות ממקומן ידחו ליום הכניסה הכי השתא התם זמנם שבת היא והואיל דנדחו ידחו והכא זמנם ערב שבת כמאן אזלא הא דאמר רבי חלבו א״ר הונא פורים שחל להיות בשבת הכל נדחין ליום הכניסה הכל נדחין סלקא דעתך והא איכא מוקפין דעבדי למחר אלא כל הנדחה ידחה ליום הכניסה כמאן כרבי דכולי עלמא מיהא [ח]מגילה בשבת לא קרינן מאי טעמא [ט]אמר רבה הכל חייבין בקריאת מגילה [י](ובתקיעת שופר) ואין הכל בקיאין במקרא מגילה גזירה שמא יטלנה בידו וילך אצל בקי ללמוד ויעבירנה ארבע אמות ברשות הרבים והיינו טעמא דשופר והיינו טעמא דלולב רב יוסף אמר מפני שעיניהן של עניים נשואות למקרא מגילה תניא נמי הכי אע״פ שאמרו כפרים מקדימין ליום הכניסה [יא]גובין בו ביום ומחלקין בו ביום אע״פ שאמרו אדרבה משום דאמרו הוא אלא הואיל ואמרו שכפרים מקדימין ליום הכניסה גובין בו ביום ומחלקין בו ביום מפני שעיניהם של עניים נשואות במקרא מגילה [יב]אבל שמחה

למימרא דתקנתא דכרכין היא. כדי שיספקו משמע כדי שיהו פנויין ליום השמחה: **אלא אימא מפני שמספקין.** שכר הוא להם בשביל שהן מספקין הלכך היכא דאין נכנסין לא קולא הוא לגבייהו ואין כאן שכר: **סידרא דירחא.** דקתני ר״ח בי״ג בי״ד בט״ו כסדר מנין המודש וכשבא לפרשה נקט סדר ימי השבת ושמעינן ימי המודש לאחריה חל להיות ערב שבת כפרים מקדימין ליום הכניסה הרי י״ב: **ומאי איידי דמיתהפכי ליה נקט סידורא דיומי.** כלומר ע״י שאם היה אומן ימי השבת לפי סדר ימי החדש יהו נהפכין לו ומועה בגילסתו הסוגה את המשנה לפי שהיה צריך להזכירן לאחריו אחר השבת דהיינו י״ח בשבת י״ב ערב שבת י״ג מתון כך הוא בא לגלג ולטעות להכי נקט סידורא דיומי וסדר המודש הבא לו לאחריהם אינו מזכירו בפיו דהכי מתליו הוא נשמע ואין כאן עוד טעות: **מני מתני׳.** דקתני חל להיות ע״ש עיירות ומוקפות חומה קורין בו ביום אי רבי אי רבי יוסי: **בכל שנה ושנה.** להיות עושים את שני הימים האלה ככתבם וזמנם בכל שנה ושנה כל הנביים יהו שוות: **דלא אפשר.** דאם כן לא יקדמו עיירות למוקפין שאין יכולין לקרות בשבת: **מה לי שנה ושנה עיירות בי״ד.** לכך אין נדחות ממקומן ולא כתנא קמא דרבי: **זמנו של זה לא הוא זמנו של זה.** הלכך לא עבד כתנא דתמני׳ כו׳: **דלא אפשר.** דאי לא מקדמת להו למוקפין צריך אתה לעקור עיירות מפני מוקפין או יקלאו ביום אחד: **הכא ערב שבת זמנם.** ואין לך צורך לדחותן: **הכל חייבין.** ומתון שהוא מחוייב בדבר הוא בהול לגאת ידי חובה: **ויעבירנה ארבע אמות.** ואפילו לן בשדה ומגילה בידו יש לגזור על הדבר: **נשואות למקרא מגילה.** לקבל מתנות האביונים ואי אפשר בשבת: **גובין בו ביום.** שמקדימין בו לקרות גובין הגבאים מתנות האביונים ומחלקין לעניים: **אדרבה.** משום דאמרו להקדיש את הקרקעות הוא דאמרו להקדיש את המתנות כדמפרש תנא טעמא ואזיל מפני שעיניהן של עניים כו׳: שמחה

מסורת הש״ס

ט) נראה דחסר ל״ל ת״ר תנאי ת״ר הוא פורים שחל בשבת כל הנחתה יתמה ליום הכניסה כו׳ היא וכו׳.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

שמחה. של מאכל ומשתה: **בזמנה.** כי"ד מתוך שהיא חוזה בו ביום על כל יחיד ויחיד קורין אותה אפילו ביחיד דהכל קורין בו ואיכא פרסום נס: **אלא בזמנה.** כגון כפרים המקדימין ליום הכניסה אין קורין אותה אלא בעשרה דבעינן פרסום ניסא: **ורב אפי' אמר כין בזמנה כין שלא בזמנה.** מלוה לחזר אחר עשרה משום פרסומי ניסא. אבל מי לא אשכח עשרה לא אמר רב אפי' דלא ליקרי שאין איסור קריאתה ביחיד אלא מלוה לחזר אחר עשרה בעשרה: **והא ליה רב להא דרב אסי.** וחזר על עשרה וקיבלן: **ערב שבת וזמנה הוא.** משמע שהוא זמן הקבוע להו מימי אנשי כנסת הגדולה מדלא קאמר מקדימין לערב שבת להכי קשה ליה והא שבת זמנה הוא שהרי י"ד הוקבע לפרזים אלא להכי נקט הא' ליישא דתשמע מינה הואיל ומיקנו להן חכמי ישראל שאחר כנסת הגדולה להקדים משום דרבה הרי הוא לנו כיום חמן הקבוע מתחלה לכל דבריו ואף עם כי שהוא אלא בזמנן הוי בזמנו: **מתני' נאלו אמרו.** בזמניה של מגילה אמרו מקדימין אם חל י"ד בשבת: **אבל ומן עלי להניס והעם.** האמור במס' תענית (דף כח.) שהיו משפחות של ישראל שקבוע להם ימים בכל שנה להביא עצים למקדש לצורך המערכה ומביאין קרבן עצים עמהן אם חל להיות בשבת מאחרין ליום מחר וכן תשעה באב שחל להיות בשבת. והוא הדין לי"ז בתמוז ועשרה בטבת. והאי דנקט תשעה באב משום דהוכלו בו צרות והכל מתענין בו אבל שאר צומות אמרינן במסכת ראש השנה (דף יח.) רלו מתענין רלו אין מתענין: **וחגיגה.** אם חל יום טוב בשבת דומין שלמי חגיגה למחר שהרי יש לה תשלומין כל שבעה. וכן הקהל את העם שהיה בשנה ראשונה של שמטה במוצאי יום טוב ג) האחרון של חג דכתיב מקץ שבע שנים במועד שנת השמטה (דברים לא) כדאמרינן במסכת סוטה (דף מא.) שהיה המלך קורא בתורה ספר משנה תורה וכל העם חייבין לבוא ולהביא את טפס דכתיב הקהל את העם האנשים והנשים והטף ד) ובשבת אי אפשר ומעבירין אותו למחר. וגמרא ירושלמי ה) מפרש דהא דלא עבדינן ליה בשבת מפני הסימה כדתנן ו) בימה של עץ היו עושין למלך בעזרה ויושב עליה ופרסין התם ולעבדה מתמול ומשני דחיקא ליה עזרה: **ולא מקדימין.** טעמא מפרש בגמרא: **גמ' עשרה בטלנין.** שבבית הכנסת שהן בטלים ממלאכתן ומיזומים משל לבור כדי להיות מצוין בתפלה בבית הכנסת דתמר מר במסכת ברכות (דף ו:) כיון שבא הקב"ה בבית הכנסת ומינו מולא שם עשרה ז) וכו': **מנין שאין מונין ימים לשנים.** כגון דתמר קומה יין שתי טועה לשנה מוהא י"ב חדש מיום ליום ואם נדר בתחלת אסור על תחלת בימין הבא אע"פ שעדיין יש י"ח יום שימות החמה יתירין על ימות הלבנה אם בפעמים שאנו עושין חדשים תמרין: **שעות לחדשים.** כגון האומר זה גיטך אם לא בתחלת עד חדש זה והיה חדש חסר ובא משאיסה ליום כ"ט אין אומרים עדיין הוא בתוך החדש שהרי חדשה של לבנה כ"ט יום ומתלה: **אבל לא מעת ומן חיובייהו.** ואם יקדימנה לא יצאו ידי חובתן וכן עני הבאים הקבוע לבן זמן קבוע בנדרים: **בשלמא חגיגה.** דקתני מאחרים אי מיקלע בשבת: **אפילו ביום טוב דומן חגיגה הוא.** שמותר להקריב שלמי חגיגה ואפילו הכי מאחרין עולת ראייה עד חולו של מועד. והכי משמע ליישא דבריית חגיגה מאחרין ועוד יש דבר אחר שהגיע זמנו מאחרין אותו אף שהוא זמן חגיגה ואיזו זו עולת ראייה שהיא חובת רגל דכתיב לא יראו פני ריקם (שמות כג) ואמרינן במסכת חגיגה (דף ז.) לא יראו פני ריקם בעולות וחבחים ואפ"ה בי"ט לא קרבה וב"ש היא דאמרי אין מקריבין בי"ט עולה היכולה לבא למחר ואפילו היא חובת הרגל: **מביאין שלמים בי"ט.** שהן מאכל אדם בי"ט וכתיב אך אשר יאכל לכל נפש (שמות יב): **ואין סומכין עליהן.** שהסמיכה שבות היא דתנן (ביצה דף לו:) אלו הן משום שבות לא רוכבין על גבי בהמה ועל אלו שיקריבו בי"ט יסמכו מתתמול לית להו לבית שמאי תכף לסמיכה ט): **אבל לא עולות.** אין מביאין דקבדי לכם ולא לגבוה: **ובית הלל אומרים מביאין שלמים ועולות.** ומה אני מקיים לכם לכם ולא לגבוה: **כל זמן חגיגה.** כל הרגל עד י"ט האחרון דשלי לשמותה: **רב אשי אמר חגיגה כל זמן שנאמרה בו חגיגה מאחרין.** אם בתה בשבת ואפילו עלתה שאינה אלא חוב תשלומין יש לה כל שבעה ועדיין יש לה זמן לקיבה: **ומודין בעצרת שאל ליהוס בשבת.** במסכת חגיגה (דף יח.) נתלוה בעצרת בערב שבת בית שמאי אומרים שקראו אחר השבת ובית שמאי אומרים מביאין שלמים [ואין] (ו)סומכין עליהן אבל לא עולות כול'. **רבא** אמר כך פירושה, חגיגה כל זמן חגיגה מאחרין, כלומר כל ימי החג מאחרין מיום לחבירו, אבל אם שלמו ימי החג לא. דתנן מי שלא חגג ביום טוב הראשון של חג ואמ"ר דרגל כפני עצמו הוא הוי תשלומין לראשון (שם). שיום טבוח. של קרבנות ראייה וחגיגה של י"ט ע, אחר השבת. שאין קרבין לא ביו"ט ולא בשבת (שם יז.).

הוה עובדא וחש ליה רב להא דרב אסי. מכל מקום הלכתא כוותיה דרב דהא ר' יוחנן (ג) אימא כוותיה פרק שני (דף יט:) דתקמיה הקובע בתמגילה הכתובה בין הכתובים (יצא) ומסיק הא ביחיד הא בצבור אלמא שקורין אותה ביחיד וכן הלכה דרב ור' יוחנן הלכה כרבי יוחנן וכ"ש הכא דקיימו מחד שיטתא ועוד דרב אסי תלמיד דרב הוה א ד) ורבינו יוסף אים ירושלים פסק דאף ביחיד צריך לברך ב וכן נמצא בתשובת רש"י שהשיב נראה בעיני דלא שנא יחיד ולא שנא צבור אחד מברך ואחריס שומעין וכן נראה לומר מאחר שהוכחנו קריאתה ביחיד ג) אי איתא שאין בה ברכה [ביחיד] הוה ליה לפרושי (לקמן כא:): **מאי** (ד) **מברך דאמור בצבור: עולת ראייה אפי' בי"ט מאחרין.**

הקשה הר"ר אלחנן מהא דאמרינן פרק קמא דביצה (דף יב. ושם) השומטו עולת נדבה בי"ט שרו בית הלל זה אינו דהא בפרק שני דתמס שמי היא ובו' וקשה אמאי לא תני עולת ראייה דהוי רבותא טפי דאף על גב דהוי צורך י"ט לוקה אליבא דב"ש ואין לומר דלהכי נקט עולת נדבה לאשמעינן דאפילו הכי שרו בית הלל זה אינו דהא בפרק שני דתמס שמי היא ובו' וקשה אמאי לא תני עולת ראייה דהוי רבותא טפי דאף על גב דהוי צורך י"ט לוקה אליבא דב"ש ואין לומר דלהכי נקט עולת נדבה דאי לא אמר הכי קאמר בי"ט ג ואם כן קשה אמאי נקט עולת נדבה וי"ל דלהכי נקט עולת נדבה ד למידק ה הא שלמי נדבה אינו לוקה ו כיון דאיכא בהו צורך אוכל נפש אבל איסורא מיהא איכא משום דבמיני וכסי: ורמז

שמחה אינה נוהגת אלא בזמנה אמר רב א מגילה בזמנה קורין אותה אפי' ביחיד שלא בזמנה בעשרה רב אסי אמר בין בזמנה בין שלא בזמנה בעשרה ב) הוה עובדא וחש ליה רב להא דרב אסי ומי אמר רב הכי והאמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב פורים שחל להיות בשבת ערב שבת זמנם ערב שבת זמנם והא שבת זמנם הוא אלא לאו הכי קאמר שלא בזמנם בזמנם מה זמנם אפי' ביחיד אף שלא בזמנם אפילו ביחיד לא לענין מקרא מגילה בעשרה אלא מאי ערב שבת זמנם לאפוקי מדרבי דאמר ג) הואיל ונדחו עיירות ממקומן ידחו ליום הכניסה (ד) **הא** קמ"ל דערב שבת זמנם הוא: **מתני'** ב) אי זו היא עיר גדולה כל שיש בה עשרה בטלנין פחות מכאן הרי זה כפר באלו אמרו מקדימין ולא מאחרין אבל זמן עצי כהנים ג) ותשעה באב וחגיגה והקהל מאחרין ולא מקדימין ד) שאמרו מקדימין [א] ולא מאחרין מותרין בהספד ובתענית ומתנות לאביונים ה) א"ר יהודה ו אימתי מקום שנבנסין בשני ובחמישי אבל מקום שאין נכנסין לא בשני ולא בחמישי אין קורין אותה אלא בזמנה: **גמ'** תנא עשרה בטלנין בכנסת: באלו אמרו מקדימין ולא מאחרין: מ"ט אמר רבי אבא אמר שמואל אמר קרא ז ולא יעבור ואמר רבי אבא אמר שמואל ח) מנין שאין מונין ימים לשנים שנא' ט לחדשי השנה חדשים אתה מונה לשנים ואי אתה מונה ימים לשנים ורבנן י) דקיסרי משום ר' אבא אמרו י מנין שאין מחשבין שעות לחדשים שנא' יא עד חדש ימים ימים אתה מחשב לחדשים ואי אתה מחשב שעות לחדשים: אבל זמן עצי כהנים ותשעה באב וחגיגה והקהל מאחרין ולא מקדימין: יב תשעה באב אקדומי פורענות לא מקדמי יג חגיגה יד והקהל משום דאכתי לא מטא זמן חיובייהו תנא חגיגה וכל זמן חגיגה מאחרין בשלמא חגיגה דאי מיקלע בשבתא מאחרינן לה לבתר שבתא אלא זמן חגיגה מאי היא אמר רב אושעיא הכי קאמר חגיגה בשבת ועולת ראייה אפילו ביו"ט דזמן חגיגה מאחרין מני ב"ש היא דתנן טו [ב"ש אומרים] מביאין שלמים ביו"ט ואין סומכין עליהן אבל לא עולות וב"ה אומרים יז מביאין שלמים ועולות וסומכין עליהן רבא אמר חגיגה כל זמן חגיגה מאחרין טפי לא דתנן יח מי יא שלא חג ביו"ט הראשון של חג מוגג והולך את כל הרגל כולו ויום טוב האחרון של חג יט לעבר הרגל ולא חג אינו חייב באחריותו רב אשי אמר חגיגה וכל זמן חגיגה מאחרין כ ואפי' עצרת דחד יומא מאחרין דתנן מודים שאם חל כא עצרת להיות בשבת שיום טבוח אחר השבת אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא רבי נטע נטיעה בפורים ורחץ

כוותיה דרב דהא ר' יוחנן (ג) אימא כוותיה פרק שני (דף יט:) דתקמיה הקובע בתמגילה הכתובה בין הכתובים (יצא) ומסיק הא ביחיד הא בצבור אלמא שקורין אותה ביחיד וכן הלכה דרב ור' יוחנן הלכה כרבי יוחנן וכ"ש הכא דקיימו מחד שיטתא ועוד דרב אסי תלמיד דרב הוה א ד) ורבינו יוסף אים ירושלים פסק דאף ביחיד צריך לברך ב וכן נמצא בתשובת רש"י שהשיב נראה בעיני דלא שנא יחיד ולא שנא צבור אחד מברך ואחריס שומעין וכן נראה לומר מאחר שהוכחנו קריאתה ביחיד ג) אי איתא שאין בה ברכה [ביחיד] הוה ליה לפרושי (לקמן כא:): מאי (ד) מברך דאמור בצבור: **עולת ראייה אפי' בי"ט מאחרין.**

הקשה הר"ר אלחנן מהא דאמרינן פרק קמא דביצה (דף יב. ושם) השומטו עולת נדבה בי"ט שרו בית הלל זה אינו דהא בפרק שני דתמס שמי היא ובו' וקשה אמאי לא תני עולת ראייה דהוי רבותא טפי דאף על גב דהוי צורך י"ט לוקה אליבא דב"ש ואין לומר דלהכי נקט עולת נדבה דאי לא אמר הכי קאמר בי"ט ג ואם כן קשה אמאי נקט עולת נדבה וי"ל דלהכי נקט עולת נדבה ד למידק ה הא שלמי נדבה אינו לוקה ו כיון דאיכא בהו צורך אוכל נפש אבל איסורא מיהא איכא משום דבמיני וכסי: ורמז

מאחרין ולא מקדימין. פירוש [כל הנין אי איקלעו בשבת מאחרינן אותם אחר שבת. מאי טעמא, תשעה באב לא מקדמינן פורענותא הוא, חגיגה דהקהל אכתי לא מטא זמן חייוביהו. **תנא** חגיגה כל זמן חגיגה מאחרין. ואוקמה רב הושעיה הכי, אי איקלע יום טוב בשבת דזחיק את החגיגה שהיא שלמים באחת בשבת, אבל אי איקלע בחול, אע"ג דמביאין חגיגה שהוא זמן חגיגה, כלומר לשחוט ולאכול, חגיגה בלבד וכל כיוצא בה שנאכלים הוא מותר, אבל עולה ראיה דחזיק אותה למחר. וזו שאינו בתוספתא בית שמאי היא, דתנן בית שמאי אומרים מביאין שלמים [ואין] (ו)סומכין עליהן אבל לא עולות כול'. **רבא** אמר כך פירושה, חגיגה כל זמן חגיגה מאחרין, כלומר כל ימי החג מאחרין מיום לחבירו, אבל אם שלמו ימי החג לא. דתנן מי שלא חגג ביום טוב הראשון של חג ואמ"ר דרגל כפני עצמו הוא הוי תשלומין לראשון (שם). שיום טבוח. של קרבנות ראייה וחגיגה של י"ט ע, אחר השבת. שאין קרבין לא ביו"ט ולא בשבת (שם יז.).

מסורת הש"ס

א) קדושין מה: סנהדרין כט:, ב) [נעילה ד:], ג) [נעיל.ג:], ד) תענית יח., ה) [נעיל ב: ד:], ו) [מוד ז. ע"ז], ז) [שם], ח) ביצה יט., מגיגה ז: ח: (ר"ש ד:), ט) מגיגה ט. י. ביצה כ: ר"ש ד:: ויומא נ.], י) מגיגה יז., כ) ר"ש הרמשון ועיין בר"ש ף. ל) [בבריס לא], מ) [מגילה פ"ש ה"ד], נ) [שוטה מח.], ס) בדפ"ר נוסף: מיד כיעם שנאמר מגוע באמר ואין מיס,ע) [בגיה כ.], פ) [נ"ל לא יאמ], ק) ר"ל ומי, ר) מהרש"ל.

תורה אור השלם

1. קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם וְעַל זַרְעָם וְעַל כָּל הַנִּלְוִים עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבוֹר לִהְיוֹת עֹשִׂים אֵת שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה כִּכְתָבָם וְכִזְמַנָּם בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה:
אסתר ט כז

2. הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה:
שמות יב ב

3. עַד חֹדֶשׁ יָמִים עַד אֲשֶׁר יֵצֵא מֵאֲפֻפָּם וְהָיָה לָכֶם לְזֵרָא יַעַן כִּי מֵאֲסֹתָם אֶת יֵי אֲשֶׁר בְּקִרְבְּכֶם וַתִּבְכּוּ לְפָנָיו לֵאמֹר לָמָּה זֶּה יָצָאנוּ מִמִּצְרָיִם:
במדבר יא כ

גליון הש"ם

גמ' הוה עובדא וחש ליה רב. עי' כ"ש דף כז ע"ב תוס' ד"ה ושמע:

הגהות הב"ח

(א) גמ' יתמו ליום הכניסה קמ"ל כל"ל ותיפמ הא ממקן: (ב) שם במשנה זמן עלי כהנים והעם ותשעה באב: (ג) תוס' ד"ה הוה וכו' רבי יוחנן אית ליה כוותיה בפרק שני: (ד) **בא**"ד הוה ליה לפרושי שאין מברך אלא בצבור: (ה) ד"ה עולת וכו' דלא מתלקו ב"ש על עולת **נדבה** של י"ט:

הגהות הגר"א

[א] בשבשנה (ולא מאחרין) תפ"מ:

מוסף תוס'

א. ובכל מקום שהרב והתלמיד חולקין הלכה כדברי הרב באמוראי הראשונים עד אביי ורבא. קידושין מב: תוד"ה הוה. ב. כיון דהלכה כרב בין ביחיד בין בעשרה מברך לפניה ולאחריה. תמיס דעיס להתפ"ל מר ק"ק. ג. וא"ת וכו' ואמאי מוקים לה אליבא דב"ש, ר"ל דמהוכא אית ליה דנדרים ונדבות אין קריבים ביו"ט מלכם ולא לגבוה וא"כ הוי לאו הבא מכלל עשה דאין לוקין עליו. ביצה יב. תוד"ה השומט. ד. דאי הוה נקט עולת חובה הו"א עולת חובה מחייבי אבל שלמי חובה כיוצא בו פטור הואיל והם חובה וגם יש בהן צורך האדם אבל שלמי נדבה חייב הואיל והיה יכול להקריבן למחר, והשתא דנקט עולת נדבה. שם. ה. דדוקא עולת נדבה חייב דכולה כליל. שם. ו. אע"ג שאינו חייב בהן והיה יכול להמתין עד למחר. שם.

מוסף רש"י

עשרה בטלנין. שבטלין ממלאכתן שיהו מצוין תמיד בבית הכנסת שחרית וערבית כדאמרינן במסכת ברכות (ו:) כיון שבא הקב"ה בבית הכנסת ומצא שם עשרה וכו' (לעיל ג; ובנר"ז ב"ק פב. הובא לעיל ג; ובנר"ז ב"ק פב. הובא לעיל **אע"פ שאמרו** מקדימין. שקרלו קודם זמנה, מותרין **בהספד ובתענית.** נני ט"ו דכרכין וכני י"ד דכפרים ועיירות שקרלו מגילה קודם זמנם כדמפרש מגילה נקרלת ביי"ג בי"ב בי"ד בט"ו לא פחות ולא יותר, שהכפרים מקדימין ליום הכנסת, מותרין אומן יומם שקרלוה קודם זמנה בהספד ותענית (תענית יח.). **מביאין שלמים ביו"ט.** לפי שיש בהן אכילת אדם (ביצה יט.) שיש בהן לוקח מאכל הדיוט (חגיגה ז: יז.). **ואין סומכין עליהן.** שהסמיכה לאחר לא מטא זמן חייוביהו. חגיגה כל זמן חגיגה מאחרין. ואוקמה רב הושעיה הכי, אי איקלע יום טוב בשבת דזחיק את החגיגה שהיא שלמים באחת בשבת, אבל אי איקלע בחול, אע"ג דמביאין חגיגה שהוא זמן חגיגה, כלומר לשחוט ולאכול, חגיגה בלבד וכל כיוצא בה שנאכלים הוא מותר, אבל עולה ראיה דחזיק אותה למחר. וזו שאינו בתוספתא בית שמאי היא, דתנן בית שמאי אומרים מביאין שלמים [ואין] (ו)סומכין עליהן אבל לא עולות כול'. **רבא** אמר כך פירושה, חגיגה כל זמן חגיגה מאחרין, כלומר כל ימי החג מאחרין מיום לחבירו, אבל אם שלמו ימי החג לא. דתנן מי שלא חגג ביום טוב הראשון של חג ואמ"ר דרגל כפני עצמו הוא הוי תשלומין לראשון (שם). שיום טבוח. של קרבנות ראייה וחגיגה של י"ט ע, אחר השבת. שאין קרבין לא ביו"ט ולא בשבת (שם יז.).

רבינו חננאל

שמחה, שהיא סעודת פורים, לא תהא אלא בזמנה שהוא יום י"ד ויום ט"ו באדר. אמר רב מגילה בזמנה, כלומר ב"י"ד, קורין אותה אפילו ביחיד. שלא בזמנה, כגון י"א י"ב י"ג שמקדימין ליום הכניסה, אין קורין אותה אלא בעשרה. וקיימא לן כרב, דהא ר' יוחנן אמר בפירוש בפירקין דקמא הקורא במגילה הכתובה בין הכתובים לא יצא, לא אמרו אלא בציבור, לאו מכלל דסבירא ליה שקורין אותה ביחיד. **רב אסי** אמר אפילו בזמנה בעשרה. הוה עובדא וחש לה רב ולא קראה בזמנה אלא בעשרה, כרב אסי. ואקשינן ומי אמר רב שלא בזמנה קורין אותה בעשרה, כלומר הקורין אותה ביום הכניסה כגון הכפרים ומיצא בזקן, אין קורין אותה אלא בעשרה. והאמרינן משמיה דרב פורים שחל להיות בשבת ערב שבת זמנם, ערב שבת זמנם והא שבת זמנם, ופרקינן הכי קאמר ערב שבת שהוא שלא בזמנו של קריאת המגילה קורין אותה כזמנו, מה זמנו אפילו ביחיד כך שלא בזמנו אפילו ביחיד. ודחינן לא לעניין מקרא מגילה, בעשרה, ושלא בזמנה היא. ואלא מאי ערב שבת זמנם, כלומר שקורין בערב שבת המגילה כאילו זמנם הוא, ולאפוקי מדרבי דאמר כל הנידחין ידחו ליום הכניסה, קא"מר דערב שבת זמנם. ואף על גב דחש לה רב להא דרב אסי, קיימא לן כרב דאמר אפילו ביחיד. תלמוד ארץ ישראל ר' בא בשם ר' יהודה כל שאמרו חכמים ידחה ממקומו ויקרא ובלבד בעשרה. ואנן חמין רבנן קורין אפילו ביחיד. הילכך קורין השתא אפילו ביחידי [דהא קורין המגילה בי"ד ובט"ו שהוא זמנה (אפילו ביחידי)]. ועוד האמר ר' בא אנן חמין רבנן קורין אפילו ביחיד, וקיימא לן מעשה רב. מר **רב** צמח זצ"ל כתב בשליח ציבור הקורא את המגילה שקורא וכורך כספר תורה. **ורבנו האי זצק"ל** א"מר מנהגא דחזינא קורא ופושט כאיגרת, אבל קורא וכורך כספר תורה לא חזו לנא. (לתלמודינו). **מתני'** איזהו עיר גדולה כו'. תנא עשרה בטלנין בכנסת פחות מיכן הרי זה כפר. ירושלמי עשרה בטלנין בכנסת ממלאכתן. א) אמר ר' יהודה כגון אנו שאנו צריכין [לתלמודינו]. תאני כפר שאין בו עשרה הקנתו קלקלתו ונעשה כעיר. באילו אמרו מקדימין וכול'. [פיר'] קריאת מגילה ותרומת שקלים, דכתיב ולא יעברו. **אבל** סעודת פורים וסעודת ראש חודש וספק מילה וזמן עצי כהנים חגיגה ותשעה באב והקהל, מאחרין ולא מקדימין. מנין שאין מונין ימים לשנים שנאמר לחדשי השנה, חדשים אתה מונה לשנה ולא ימים. וכן אין מונין שעות לחדש אלא ימים, שנאמר עד חדש ימים. **אבל** זמן עצי **הכהנים תשעה באב חגיגה והקהל**

עין משפט
נר מצוה

בה א מיי' פ"ש מהל' מגילה הלכה ז סמג עשין ל טוש"ע ח"מ סי' תכ"ל סעיף יח:
בו ב מיי' שם פ"ש הלכה ח סמג שם שם:
בז ג מיי' שם פ"ש הלכה יג:
בח ד מיי' שם פ"ש הלכה מ:
בט ה מיי' פ"ש מהל' קידוש המודע סל' ב ופ"ש מהלכות מלכים פ"ש ד' מ' רכ סעיף ד ה ו ז):
ו [מיי' פ"ח מהלכות קידוש החודש הלכה ח]:
ז ז מיי' פ"ש מהלכות תענית הלכה ה סמג עשין ל טוש"ע ח"מ סי' תקנ סעיף ג וסי' תקנב סעיף י:
לא ח מיי' פ"ש מהלכות חגיגה הלכה מ:
לב ט מיי' שם פ"ג הל' ז:
לג י מיי' שם פ"ש הלכה מ ט:
לד כ מיי' שם הלכה ל [ז]:
לה ל מיי' שם הל' ו:
לו מ מיי' שם הל' ז:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ה. וגשל, © כל הזכויות שמורות

ורחץ בקרונה של **צפורי.** לאו דוקא בקרונה אלא כלומר בספרסיא ואם תאמר מאי אריא לרמוז אפי' לאכול נמי מותר דתמיא בר"ה (דף יח:) אין לרה ואין אלוס לו מתענין לא רנו אין מתענין וי"ל דכיון דקבלוהו כבר אבותינו על עצמם מסתמא גם הם קבלוהו[8]:

ובקש לעקור תשעה באב ולא הודו לו. קשה היכי סלקא דעתך דהאי תנא [דרבי] היה רואה לעקור ט' באב לגמרי והא אמרינן (תענית דף ג:) כל האוכל ושותה בתשעה באב אינו רואה בנחמה של ירושלים[ב] ועוד דהא אין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חבירו אע"כ גדול הימנו בחכמה ובמנין ויש לומר דלא רצה לעוקרו [ג] אלא מחומרא שיש בו יותר משאר תעניות אי נמי יש לומר דרצה לעקרו מתשיעי ולקבעו בעשירי כדאמר ר' יוחנן (שם טו:) [ד] אילו הואי התם קבעתים בעשירי:

שאסורים בספר. תשיב רש"י וכי מי נתן כח לימי מגילת אסתר לדחות אבילות [ה] אי איתא דבספר נאסר משום דכתיב ימי משתה ושמחה והא חזינן דכולי עלמא נהגו בו היתר אלא ודאי לא הוי אלא לענין טפין וופלין על פניהם אלא הוי יום לרה אלא יום שמחה: **והא** רבי בטבריא הוה. נראה שהיה [ו] בימי אנטוניוס כשהיו יחד כדאמר במס' ע"ז (דף י.) שלחה לשחרר בני עבדיו ממס לפי שהיו תלמידי חכמים דקאמר

ליעביד עבדיו קלניא:

דברים המותרים **ואחרים** נהגו בהן איסור. קשה דהא רבי היתיר בית אלן ע"י ר' מאיר שאכל שם עלה של ירק בחולין (דף ו:) וי"ל דהתם לא נהגו איסור אלא בעבודה והכא מיירי בדבר שנהגו בו איסורא במתכוין[ג] [ז]:

ממעטין במשא ומתן. פי' של שמחה דומיא דבנין וגזיעה דבסמוך [ח] אבל שאר בגדים שרו ואין לך משא ומתן גדול מזה[ד] [ט]: **ממעטין.** יולה לומר שלא יהו ששים כלל [י] וחמירי מתעה באב שמתרסין בו אבל אין לפרש ממעטין אבל ששים קלת דאם כן היה לו לפרש השיעור מה הוא קורא ממעט:

סטוכה

ורחץ [ה] בקרונה של צפורי. ביום השוק בפרהסיא בשעת הילוך קרונות: **ולא הודו לו.** מתעתה באב: **אמר לפניו.** [לפנין] ר' אלעזר: **לא כך היה.** לא ביקש לעקור לגמרי אלא אותה שנה בלבד: **עוביים השנים.** אילו לא שמעתי [ט] הייתי טועה בדבר עכשיו טוב לי שלימדתני האמת: **בר ארביסר הוה.** לא היתה [ו] מן המוקפין: **ועבריא מוקפא חומה מימות יהושע.** לקמן יליפין מקרא: **וכי פשיעה ליה.** שהיה מבני חמיסר מי שרי בארביסר במלאכה: **לא נצרכא.** במגילת תענית שהרי כבר כתובין במגלת אסתר שאסור בספד ותענית אלא לאסור כו': **שדי ליפנא.** זורע פשתן: **בר יומיה הוה.** שקלאו בו בני עירו: **אפילו פימא בר יומיה הוה** גרסי'. רבי שנטע נטיעה ביום שקלאו בו נטע ודקא קשיא לך יום טוב שאסור בעשיית מלאכה הוא קרא דכתיב שמחה ומשתה ויום טוב [ט] כתיב מעיקרא קודם קבלה אבל בשעת קבלה לא קיבלו עליהן אלא שמחה ומשתה לאוסרן בספד ותענית אבל י"ט לא קיבלו עליהן: **ובאפריה דרבי לא נהוג** גרסינן. במקומו של רבי לא נהגו איסור בדבר: **נטיעה של שמחה.** דהיון דפוריס יום שמחה הוא מותר לנטוע נטיעה של שמחה: **דדמנן עבדו אלו.** י"ג תעניות שב"ד מתענין על הגשמים: **ולא נענו.** מן השמים: **ממעטין.** בנטיעה ובבנין: **ואנא [ח] נטיעה נטיעה של שמחה.** בנין האמור כאן שאסורין בבנין של שמחה שנהגו עצמן כמזופין ובאבלים: **ונטיעה.** האמורה כאן נטיעה של שמחה כגון אבורנקי אין שילו נאה כגון אין שכופפין אותו על גבי כלונסות ויתידות והמלכים אוכלין תחתיו בימות החמה ומתעדנין בה במיני שמחות ובנין בית אחנות לבנו בשמיא אשה לבנו הראשון היה בונה לו בית ועושה לו חופה בתוכו. אלמא אינא נטיעה של שמחה: **ועיי מבלר הלדיש וגו'.** בספר יהושע (יט) בנחלת נפתלי וקיימא לן לקמן דרקא זו עבריא וקרי ליה עבי מבלר אלמא אורנקי מוקפא חומה הואי: **דאד גיפא שורא דימא הויא.** אין לה חומה מצד אחד אלא היא חומתה ומספקא ליה אי אשיב היקף אי לא: **חומה ולא שור איגר.** בבתי עבי חומה כתיב עיר חומה ולא עיר שאין לה חומה בפני עצמה אלא מוקפת בתים סמוכות זו לזו וחומות מילונות של בתים נעשות חומה לעיר והיינו שור איגר שגגותיה חומותיה. גג [י] מתרגמינן איגר: **סביב.** לגבי בתי האחיריים כתיב אשר אין להם חומה סביב [כ] מכלל דבתי עבי חומה מסובבת [כא] סביב קאמר: **פרנו לעבריא שימה חומתה.** שהיה שלה היא חומתה מצד אחד: **אי מספקא ליה לענין מקרא מגילה.** דלא מפורש בה חומה אלא לשון פרזים ושאינן פרזים כתיב בה [כ] ומספקא ליה אלו לשון פרזים אי לשון גלוי הוא אי לשון עיר הנותה ליכבש **לד הוינא עליא.** כשהייתי נער: ואישתכח

מסורת הש"ס

[8] מן המוקפין: **ועבריא מוקפא חומה מימות יהושע.** לקמן יליפין מקרא: **וכי פשיעה ליה.** שהיה מבני חמיסר מי שרי בארביסר במלאכה: **לא נצרכא.** במגילת תענית שהרי כבר כתובין במגלת אסתר שאסור בספד ותענית אלא לאסור כו': **שדי ליפנא.** זורע פשתן: **בר יומיה הוה.** שקלאו בו בני עירו: **אפילו פימא בר יומיה הוה** גרסי'. רבי שנטע נטיעה ביום שקלאו בו נטע ודקא קשיא לך יום טוב שאסור בעשיית מלאכה הוא קרא דכתיב שמחה ומשתה ויום טוב [ט] כתיב מעיקרא קודם קבלה אבל בשעת קבלה לא קיבלו עליהן: **ובאפריה דרבי לא נהוג** גרסינן. במקומו של רבי לא נהגו איסור בדבר: **נטיעה של שמחה.** דהיון דפוריס יום שמחה הוא מותר לנטוע נטיעה של שמחה: **דדמנן עבדו אלו.** י"ג תעניות שב"ד מתענין על הגשמים: **ולא נענו.** מן השמים: **ממעטין.** בנטיעה ובבנין: **ואנא [ח] נטיעה נטיעה של שמחה.** בנין האמור כאן שאסורין בבנין של שמחה שנהגו עצמן כמזופין ובאבלים: **ונטיעה.** האמורה כאן נטיעה של שמחה כגון אבורנקי אין שילו נאה כגון אין שכופפין אותו על גבי כלונסות ויתידות והמלכים אוכלין תחתיו בימות החמה ומתעדנין בה במיני שמחות ובנין בית אחנות לבנו בשמיא אשה לבנו הראשון היה בונה לו בית ועושה לו חופה בתוכו. אלמא אינא נטיעה של שמחה: **ועיי מבלר הלדיש וגו'.** בספר יהושע (יט) בנחלת נפתלי וקיימא לן לקמן דרקא זו עבריא וקרי ליה עבי מבלר אלמא אורנקי מוקפא חומה הואי: **דאד גיפא שורא דימא הויא.** אין לה חומה מצד אחד אלא היא חומתה ומספקא ליה אי אשיב היקף אי לא: **חומה ולא שור איגר.** בבתי עבי חומה כתיב עיר חומה ולא עיר שאין לה חומה בפני עצמה אלא מוקפת בתים סמוכות זו לזו וחומות מילונות של בתים נעשות חומה לעיר והיינו שור איגר שגגותיה חומותיה. גג [י] מתרגמינן איגר: **סביב.** לגבי בתי האחיריים כתיב אשר אין להם חומה סביב [כ] מכלל דבתי עבי חומה מסובבת [כא] סביב קאמר: **פרנו לעבריא שימה חומתה.** שהיה שלה היא חומתה מצד אחד: **אי מספקא ליה לענין מקרא מגילה.** דלא מפורש בה חומה אלא לשון פרזים ושאינן פרזים כתיב בה [כ] ומספקא ליה אלו לשון פרזים אי לשון גלוי הוא אי לשון עיר הנותה ליכבש **לד הוינא עליא.** כשהייתי נער: ואישתכח

[ט] נראה דל"ל דהנה בתענית הרשאנות וכו'. [כ] דבני רבינו אלו נרייכן נאור לכאורה דהיאך אפשר דבתענית לנור שאסור במלאכה יהיה מותר בנין בן שמחה וע"ע ובמחוקי הרמב"ן.

עין משפט נר מצוה

לז א מיי' פ"ג מהל' מגילה הלכה יג סמג עשין ד טוש"ע ח"ח סי' תרלו סעיף ג:

ב מיי' שם שו"ע ח"ח סי' תרלה ס"ב בהג"ה):

ג מיי' פ"ג מהל' מגילה הלכה יג סמג עשין ד טוש"ע ח"ח סי' תרלו סעיף ג:

לח ד טוש"ע ח"ח סי' תרלו סעיף ג:

לט ה ו ז ומיי' שם הל"ד) טוש"ע שם סעיף ח:

מ ח ט מיי' פ"ג מהל' תענית הל' ח טוש"ע ח"ח סי' תקעה סעיף ז:

מא י מיי' פ"ח מהל' מגילה הלכה יא סמג עשין ד טוש"ע ח"ח סי' תרפח סעיף ד:

מב כ מיי' פי"ב מהל' שמחה ויובל הל' יג:

מוסף רש"י

בנין בנין של שמחה. בנין דקתני מתניתין לא בנין הלרך לשמחה, דבדבר שמחה ממעטינן (תענית יד:). בית חתנות. לעשות מופתו (שם). אבורנקי של מלכים. שכך היו מוהגין כשעלה בן למלך היו מוהגין אילן לשמו ויום שממליכין אותו עושין לו כסא ממנו, ליצא אחריו אילן גדול המוסך על האכן לטיל המלך מתחיו, ותומה לו בעיולכין (כה:) הסוא אבורנקא דהוה ליה לרש גלוסא בבוסתניה. של מלכים. דרך מלכים מוהגין אותו לגל הוא מוהגו כמו כן לגל היא והיא נטיעה של שמחה (תענית שם). שור איגר. שגגותיה חומתה (ערכין לב.).

מוסף תוס'

א. שלא לפרוץ גדרם של הראשונים שנהגו כן. ריטב"א. ב. דש' באב אינו חלוי ברצון הואיל דהוכפלו בו צרות ומפני זה היו שלוחים יוצאים בו כדאיתא בר"ה (יח:). ריטב"א. ג. היינו שירדעים שהן מותרים והם ررצים להחמיר על עצמן, וכן משמע לישנא דברים המותרים. קפחים נא. תוד"ס מי. ד. וכיון דבתענית צבור אסרינן נטיעה זו מפני שהיא נטיעה של שמחה דינא הוא דתשתרי לפורים שהוא יום שמחה. ריטב"א.

רבינו חננאל

אוקימנא דר' (יהודה) פשיטה ליה דטבריא מוקפת חומה מימות יהושע בן נון היא, ור' בר חמיסר הוא, וכי נטע בארביסר נטע כו'. ואסיקנא אפילו תימא ביומי, הספד ותעניות קבילו עליהון, וכי אסירי הספד ותעניות, כולי עלמא, כדכתיב במגילת תענית ארבסר וחמיסר פוריא אינון דילא למיספד ואמר רבא לא נצרכא אלא לאסור את של זה בזה [וא]ת של זה בזה], פירוש לאסור לבן כרך ב"ר בהספד ותענית ולבן כפר בט"ו, אילו ואילו אסורין בהספד ותענית בשני ימים הללו. אבל מלאכה אינו אסור אלא מי שנהגו בה אותו מקום איסור על עצמם, כדתניא דברים המותרין ואחרים נהגו בהן איסור למלאכה. ורב דלטייה לההוא גברא ולא צמח כיתניה, מקום שלא נהגו לעשות מלאכה בפורים הוה. איבעיא אימא רבי נטיעה של שמחה נטע, דתנן עברו אלו ולא נענו ממעטין במשא ובמתן [בבנין ובנטיעה] כו', ותנא בנין של שמחה נטיעה של שמחה. מיכלל שאע"פ שאסור בעשיית מלאכה נטיעה של שמחה מותרת לו, [ו] דהא מן התעניות הראשונות שנינו עברו אלו ולא נענו בית דין גזרו ג' תעניות אוכלין ושותין מבעוד יום ואסורין במלאכה כו', ולמדך שאע"פ שאסורין במלאכה מן התעניות הראשונות, בנין של שמחה ונטיעה של שמחה מותרין היו, [ז] לפיכך בא עתה לאסור אפילו אלו שהיו בהן מותרין עד עתה, מפני שהן של שמחה. וכן בפורים אע"פ שאסורין במלאכה, בנטיעה של שמחה מותרין הן, לפיכך אמרנו ר' נטיעה של שמחה שהוא אבורנקי של מלכים נטע. רבי רחץ בקרונה של צפורי בר"ח בתמוז ובקש לעקור ט' באב לגמרי והא אמרינן (תענית דף ג:) כל האוכל ושותה בתשעה באב אינו רואה בנחמה של ירושלים ועוד דהא אין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חבירו אע"כ גדול הימנו בחכמה ובמנין ויש לומר דלא רצה לעוקרו [ח] אלא מחומרא שיש בו יותר משאר תעניות אי נמי יש לומר דרצה לעקרו מתשיעי ולקבעו בעשירי כדאמר ר' יוחנן (שם טו:) [ט] אילו הואי התם קבעתים בעשירי: **שאסורים בספר.** תשיב רש"י וכי מי נתן כח לימי מגילת אסתר לדחות אבילות [ה] אי איתא דבספר נאסר משום דכתיב ימי משתה ושמחה והא חזינן דכולי עלמא נהגו בו היתר אלא ודאי לא הוי אלא לענין טפין וופלין על פניהם אלא הוי יום לרה אלא יום שמחה: **והא** רבי בטבריא הוה. נראה שהיה [ו] בימי אנטוניוס כשהיו יחד כדאמר במס' ע"ז (דף י.) שלחה לשחרר בני עבדיו ממס לפי שהיו תלמידי חכמים דקאמר ליעביד עבדיו קלניא: **דברים** המותרים **ואחרים** נהגו בהן איסור. קשה דהא רבי היתיר בית אלן ע"י ר' מאיר שאכל שם עלה של ירק בחולין (דף ו:) וי"ל דהתם לא נהגו איסור אלא בעבודה והכא מיירי בדבר שנהגו בו איסורא במתכוין[ג] [ז]: **ממעטין** במשא ומתן. פי' של שמחה דומיא דבנין וגזיעה דבסמוך [ח] אבל שאר בגדים שרו ואין לך משא ומתן גדול מזה[ד] [ט]: **ממעטין.** יולה לומר שלא יהו ששים כלל [י] וחמירי מתעה באב שמתרסין בו אבל אין לפרש ממעטין אבל ששים קלת דאם כן היה לו לפרש השיעור מה הוא קורא ממעט: שמחה איזהו בנין של שמחה זה הבונה בית חתנות לבנו איזו היא נטיעה של שמחה זה הנוטע [ו] אבורנקי של מלכים גופא [ז] חזקיה קרי בטבריא בארביסר ובחמיסר מספקא ליה אי מוקפת חומה מימות יהושע בן נון היא אי לא ומי מספקא ליה מלתא דטבריא והכתיב [ח] ועדי מבצר הצדים צר וחמת רקת וכנרת וקיימא לן [ט] רקת זו טבריא היינו טעמא דמספקא ליה משום דחד גיסא שורא דימא הות אי הכי אמאי מספקא ליה ודאי לאו חומה היא דתניא [ט] אשר לו חומה [י] ולא שור איגר [יא] סביב פרט לטבריא שימה חומתה לענין בתי ערי חומה לא מספקא ליה כי קא מספקא ליה לענין מקרא מגילה מאי פרזים ומאי מוקפין דכתיבי גבי מקרא מגילה משום דהני מיגלו והני לא מיגלו והא נמי מיגליא אי דלמא משום דהני מיגנו והני לא מיגנו והא נמי מיגניא משום הכי מספקא ליה רב אסי קרי מגילה בהוצל בארביסר ובחמיסר מספקא ליה אי מוקפת חומה מימות יהושע בן נון היא אי לא איבא דאמר אמר רב אסי האי הוצל דבית בנימין מוקפת חומה מימות יהושע היא אמר רבי יוחנן כי הוינא טליא אמינא מלתא דשאילנא לסבייא ואישתכח

[ט] נראה דל"ל דהנה בתענית הרשאנות וכו'. [כ] דבני רבינו אלו נרייכן נאור לכאורה דהיאך אפשר דבתענית לנור שאסור במלאכה יהיה מותר בנין בן שמחה וע"ע ובמחוקי הרמב"ן.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

ואישתכח כוותי חמת זו טבריא ולמה נקרא שמה חמת על שום חמי טבריא רקת זו ציפורי ולמה נקרא שמה רקת משום דמידלייא ברקתא דנהרא כינרת זו גינוסר ולמה נקרא שמה כינרת דמתיקי פירא בקלא דכינרי אמר רבא מי איכא למאן דאמר רקת לאו טבריא היא והא כי שכיב אינש הכא התם ספדי ליה הכי גדול הוא בששך ושם לו ברקת וכי מסקי ארונא להתם ספדי ליה הכי אוהבי [6]שרידים יושבי רקת צאו וקבלו הרוגי עומק [3]כי נח נפשיה דרבי זירא פתח עליה ההוא ספדנא ארץ שנער הרה וילדה ארץ צבי גידלה שעשועיה אוי נא לה אמרה רקת כי אבדה כלי חמדתה אלא אמר [3](רבה) חמת זו חמי גדר רקת זו טבריא כינרת זו גינוסר ולמה נקרא שמה רקת [7]שאפילו ריקנין שבה מלאין מצות כרמון רבי ירמיה אמר רקת שמה ולמה נקרא שמה טבריא שיושבת בטבורה של ארץ ישראל [3](רבא) אמר רקת שמה ולמה נקרא שמה טבריא שטובה ראייתה אמר זעירא קטרון זו ציפורי ולמה נקרא שמה ציפורי שיושבת בראש ההר כצפור וקטרון ציפורי היא והא קטרון בחלקו של זבולון הואי דכתיב [1]זבולון לא הוריש את יושבי קטרון ואת יושבי נהלול וזבולון מתרעם על מדותיו הוה שנאמר [2]זבולון עם חרף נפשו למות מה טעם משום דנפתלי על מרומי שדה אמר זבולון לפני הקב"ה רבונו של עולם לאחיי נתת להם שדות וכרמים ולי נתת הרים וגבעות לאחיי נתת להם ארצות ולי נתת ימים ונהרות אמר לו כולן צריכין לך ע"י חלזון שנאמר [3]עמים הר יקראו] ושפוני טמוני חול תני רב יוסף שפוני זה חלזון טמוני זו טרית חול זו זכוכית לבנה אמר לפניו רבונו של עולם מי מודיעני [8] אמר לו [3]שם יזבחו זבחי צדק סימן זה יהא לך כל הנוטל ממך בלא דמים אינו מועיל בפרקמטיא שלו כלום ואי סלקא דעתך קטרון זו ציפורי אמאי מתרעם על מדותיו והא הויא ציפורי מילתא דעדיפא טובא וכי תימא דלית בה זבת חלב ודבש והאמר ריש לקיש לדידי [9]חזי לי זבת חלב ודבש דציפורי והויא ששה עשר מיל על ששה עשר מיל וכ"ת דלא נפישא דידיה כדאחוה [9]והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן לדידי חזי לי זבת חלב ודבש דכל ארעא דישראל והויא כמבי כובי עד אקרא דתולבקני עשרין ותרתין פרסי אורכא ופותיא שיתא פרסי אפ"ה שדות וכרמים עדיפא ליה דיקא נמי דכתיב [2]ונפתלי על מרומי שדה ש"מ אמר רבי אבהו [4]ועקרון תעקר זו קסרי בת אדום שהיא יושבת בין החולות והיא היתה יתד תקועה לישראל בימי יוונים וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום היו קורין אותה אחידת מגדל [8]שיר אמר רבי יוסי בר חנינא מאי דכתיב [5]והסירותי דמיו מפיו ושקוציו מבין שיניו ונשאר גם הוא לאלהינו והסירותי דמיו מפיו זה בית [9] במיא שלהן ושקוציו מבין שיניו זה בית גליא שלהן ונשאר גם הוא לאלהינו אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבאדום [5]והיה כאלוף ביהודה ועקרון כיבוסי אלו [9]תראטריות וקרקסיות שבאדום שעתידין שרי יהודה ללמד בהן תורה ברבים [6]אמר רבי יצחק לשם זו פמיים עקרון תעקר זו קסרי בת אדום שהיא היתה מטרופולין של מלכים איכא דאמרי דמרבי בה מלכי ואיכא דאמרי דמוקמי מינה מלכי קסרי וירושלים אם יאמר לך אדם חרבו שתיהן אל תאמן ישבו שתיהן אל תאמן חרבה קסרי וישבה ירושלים ירושלים חרבה ירושלים וישבה קסרי תאמן שנאמר [7]אמלאה החרבה [9]אם מליאה זו חרבה זו אם מליאה זו חרבה זו רב נחמן בר יצחק אמר מהכא [8]ולאום מלאום יאמץ ואמר רבי יצחק מאי דכתיב [9]יוחן רשע בל למד צדק אמר יצחק לפני הקב"ה רבש"ע יוחן עשו אמר לו רשע הוא אמר לו בל למד צדק אמר לו [9]בארץ נכוחות יעול אמר לו אם כן בל יראה גאות ה' ואמר רבי יצחק מאי דכתיב [10]אל תתן ה' מאויי רשע זממו אל תפק ירומו סלה אמר יעקב לפני הקב"ה רבונו של עולם אל תתן לעשו הרשע תאות לבו זממו אל תפק זו

גרממיא

ואישתכח כוותי חמת זו טבריא ולמה נקרא שמה חמת על שום חמי טבריא רקת זו ציפורי ולמה נקרא שמה רקת משום דמידלייא ברקתא דנהרא כינרת זו גינוסר ולמה נקרא שמה כינרת דמתיקי פירא בקלא דכינרי אמר רבא מי איכא למאן דאמר רקת לאו טבריא היא והא כי שכיב אינש הכא התם ספדי ליה הכי גדול הוא בששך ושם לו ברקת וכי מסקי ארונא להתם ספדי ליה הכי אוהבי שרידים יושבי רקת צאו וקבלו הרוגי עומק כי נח נפשיה דרבי זירא פתח עליה ההוא ספדנא ארץ שנער הרה וילדה ארץ צבי גידלה שעשועיה אוי נא לה אמרה רקת כי אבדה כלי חמדתה אלא אמר

שטובה ראייתה. שהיו שם גנות ופרדיסים:

דכל הנוטל (פרוטה) ממך בלא דמים אין מועיל. דכתיב שם יזבחו זבחי צדק וגומר לא מהני מזבח א:

טראטריות (פ) וקרקסיאות. י"מ בתי עבודת כוכבים ומכנה אותן טרטאכ' לשון תרפה ב וקרקסיאות רוצה לומר בית הכסא בלשון ערב וקשה לומר שאותן מקומות מטונפות יכול לגמוד שם תורה אלא ודאי לשממה יהא במהרה בימינו ורוצה לומר בתים שמתאספים שם לוועד של עובדי עבודת כוכבים: הא

שמר עמר מיל. ד' פרקאות: **לדידי חזי לי זבת חלב ודבש דכל ארץ ישראל.** בכל מקום שהוא שם. ואם באת לגרפו יחד הוי כמבי כובי עד אקרא דתולבקני שם מקום: **אקרא.** מקום מעבר הנהר ובלע"ז פורטו"ו: **עדיפי ליה.** חביבי ליה: **יתד תקועה.** לרעה: **אחידת מגדל שיר.** כשושת מגדל שיר: **והסירותי דמיו מפיו וגו'.** גבי זור כתיב שהוא רשע לגדוש: גליא (ג) במיא רשעי ע"ז הם לגדוש: **כיבוסי.** היא ירושלים: והיה אלוש לגלופי יהודה ועקרון תהיה בית תלמוד בירושלים (ד): **גם.** עיר שבינו בני דן: **זו פמיים.** שמשם ירדן יוצא כדאמר מר ירדן יוצא ממערת פמיים (בכורות דף נה.): **מטרופולין.** לשון יון אימא של מלכות. מעור"א שם. פולין לשון שררה כדאמרי מר עד שבאו דיופלי מהעיר שני שרים (תענית דף יח.): **דמרבי.** שמגדלין שם בני מלכים: **אמלאה החרבה.** ריש"ל דקרא יען אמרה זור על ירושלים אמלאה החרבה עבשיו אתמלא ממורבתה: (ה) **רעע.** זה עשו: **בחור נכוחים יעול.** את ירושלים יחריב: אמר יצחק להקב"ה יוחן רשע זה (ה) עשו אמר לו הקדוש ברוך הוא רשע הוא: **אמר.** יצחק: **בל למד צדק.** כלומר אין אדם יכול ללמד עליו לדק: **אמר לו.** הקב"ה: **בארץ נכוחים יעול.** כלומר עתיד להחריב את ארץ ישראל: **אמר.** יצחק שם כן בל יראה גאות ה': **זממו אל תפק.** אל תוציאנו מנחיריו. זמם כמין טבעת ברזל (ו) שנותנין בחוטמה של אנקה ומשכת בו ומתוך חוזקה אינה משתמרת כי אם בו: גרממיא

1. זבולן לא הורישׁ את יושבי קטרון ואת יושבי נהלל וישב הכנעני בקרבו ויהיו למס:
שופטים א ל
2. זבלון עם חרף נפשו למות ונפתלי על מרומי שדה: שופטים ה יח
3. עמים הר יקראו שם יזבחו זבחי צדק כי שפע ימים ינקו ושפוני טמוני חול: דברים לג יט
4. כי עזה עזובה תהיה ואשקלון לשממה אשדוד בצהרים יגרשוה ועקרון תעקר:
צפניה ב ד
5. והסרתי דמיו מפיו ושקציו מבין שניו ונשאר גם הוא לאלהינו והיה כאלף ביהודה ועקרון כיבוסי: זכריה ט ז
6. ויצא גבול בני דן מהם ויעלו בני דן וילחמו עם לשם וילכדו אותה ויכו אותה לפי חרב וירשו אותה וישבו בה ויקראו ללשם דן כשם דן אביהם:
יהושע יט מז
7. בן אדם יען אשר אמרה צר על ירושלם האח נשברה דלתות העמים נסבה אלי אמלאה החרבה:
יחזקאל כו ב
8. ויאמר יי לה שני גוים בבטנך ושני לאמים ממעיך יפרדו ולאם מלאם יאמץ ורב יעבד צעיר: בראשית כה כג
9. יחן רשע בל למד צדק בארץ נכחות יעול ובל יראה גאות יי:
ישעיהו כו י
10. אל תתן יי מאויי רשע זממו אל תפק ירומו סלה:
תהלים קמ ט

רבינו חננאל

דמדליא כרקתא דנהרא, פירוש גבוה כשפת הנהר.

מוסף תוס'

א. ואם היו גרולים אין זה זבחי צדק. תוס' ממני תענגיה. ב. בלשון יוני. ספר תיסר לר"ת.

גליון הש"ס

רש"י ד"ה זמנו כו'. שנותנים בחוטמה של אנקה. שבת דף נא ע"ב:

הגהות הב"ח

(א) גמ' מי מודיעני על זאת אמר לו וכו' שכל הנטלו: (ב) שם דמיו מפיו זה בית כריא שלהן: (ג) רש"י ד"ה גליא וכריא לאמי: (ד) ד"ה אמלאה וכו' ומוכרכתה הס"ד ואמ"כ מ"ה יודון רשע: (ה) תוד"ה טראטריות י"מ בתי כ"ל וטרקסיאות ומ' וקרקסיאות נמתק וכו' מקומות מטונפות ירושלים לגמוד וכו' ומראטריות וקרקסיאות דהכא רוצה לומר בתים כ"ב עיין בשבת דף קנ. ופ"ק דע"ז דף יח ע"ב:

לעזי רש"י

טרגינ"א. טונה. פורט"ו [פורר"ט]. נמל. מטר"א. אם.

מוסף רש"י

כי נח נפשיה דרבי זירא. רבי זירא היה מבבל ובה עלה וגדל בארץ ישראל, וסייע דקאמר מרן שנער הרה וילדה ארץ צבי גידלה שעשועיה. ואהכי קרי ליה רבי זירא ורב זירא (מו"ק כה:), ארי נא לה אמרה רקת. יבולה לומר קן, רקת היא טבריה (שם). **כמבי כובי עד אקרא דתולבקני.** כשתלרף כל המקומות ישתעל לכך (כתובות קיב.). **ופותיא.** רוחב (ביצה סג.). **אמלאה החרבה.** ריש"ל דקרא יען אמרה זור לירושלים האם וגו', אמלאה ממורבנה של ירושלים, ולור מלהום היא (פסחים מב:). **ולאום מלאום יאמץ.** כשעשו גבור יעקב חלש, אין מלכות שיהיה מתקיים יחד (שם) לא יהו בגדולים, כשזה קם זה נופל (בראשית כה כג).

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ה. וגשל, © כל הזכויות שמורות